

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

22 януари 2020 година *

„Преюдициално запитване — Свободно движение на хора — Гражданство на Съюза — Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки — Директива 2004/38/ЕО — Член 17, параграф 1, буква а) — Право на постоянно пребиваване — Придобиване преди изтичането на непрекъснат период на пребиваване от пет години — Работник или служител, който към момента на преустановяване на трудовата си дейност е навършил възраст, която му позволява да придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст“

По дело C-32/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) с акт от 19 декември 2018 г., постъпил в Съда на 18 януари 2019 г., в рамките на производство по дело

АТ

срещу

Pensionsversicherungsanstalt

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: I. Jarukaitis, председател на десети състав, E. Regan (докладчик), председател на пети състав, и E. Juhász, съдия,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид становищата, изложени в

писмената фаза на производството,

- за Pensionsversicherungsanstalt, от J. Milchram, A. Ehm и T. Mödlagl, Rechtsanwälte,
- за австрийското правителство, от J. Schmoll и G. Hesse, в качеството на представители,
- за шведското правителство, от A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinger и J. Lundberg, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

– за Европейската комисия, от B.-R. Killmann, J. Tomkin и E. Montaguti, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77 и поправки в ОВ L 229, 2004 г., стр. 35 и ОВ L 197, 2005 г., стр. 34; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между АТ и Pensionsversicherungsanstalt (Австрийски пенсионно-осигурителен институт, наричана по-нататък „Пенсионно-осигурителният институт“) във връзка с отказа му да отпусне на АТ предвидената в австрийското законодателство компенсаторна добавка, с която да бъде допълнена пенсията му за осигурителен стаж и възраст.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент (ЕИО) № 1251/70

- 3 Член 2, параграф 1 от Регламент (ЕИО) № 1251/70 на Комисията от 29 юни 1970 година относно правото на работниците да останат на територията на държава членка, след като са били наети в същата държава (ОВ L 142, 1970 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 23), гласи:

„Право да остане постоянно на територията на една държава членка има:

- а) работникът, който към момента на преустановяване на дейността си, е достигнал определената от закона на държавата членка възраст, за да може да се ползва от правото на пенсия за [осигурителен стаж и възраст] и който е работил поне за последните 12 месеца на нейна територия и който непрекъснато е пребивавал там повече от три години.

[...]“.

Директива 75/34/ЕИО

- 4 Член 2, параграф 1 от Директива 75/34/ЕИО на Съвета от 17 декември 1974 година относно правото на граждани на държава членка да пребивават на територията на друга държава членка (ОВ L 14, 1975 г., стр. 10) предвижда:

„Всяка държава членка признава право на постоянно пребиваване на нейна територия на:

- а) работник, който към момента на преустановяване на дейността си е достигнал определената от закона на държавата членка възраст, за да може да се ползва от правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст и който е работил поне през последните 12 месеца на нейна територия, и който непрекъснато е пребивавал там повече от три години.

Ако законодателството на тази държава членка не признава право на пенсия за осигурителен стаж и възраст на определени категории самостоятелно заети лица, условието за възраст се смята за изпълнено, когато въпросното лице навърши 65 години; [неофициален превод]

[...]“ [неофициален превод].

Директива 2004/38

- 5 Съображения 10 и 17—19 от Директива 2004/38 предвиждат:

“(10) Лица, които упражняват правото си на пребиваване, не следва да се превръщат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка по време на първоначалния период на пребиваване. Поради това правото на пребиваване за гражданите на Съюза и членовете на техните семейства за период по-дълъг от три месеца следва да подлежи на определени условия.

[...]

(17) Правото на постоянно пребиваване на гражданите на Съюза, които са избрали да се установят дългосрочно в приемащата държава членка, би укрепило чувството за гражданство на Съюза и представлява ключов елемент за насърчаване на социалното сближаване, което е една от основните цели на Съюза. Поради това правото на постоянно пребиваване трябва да бъде предоставяно на всички граждани на Съюза и на членовете на техните семейства, които са пребивавали в приемащата държава членка в съответствие с условията, определени в настоящата директива, в продължение на непрекъснат период от пет години, без да са станали обект на мярка за експулсиране.

(18) За да бъде истинско средство за интеграция в обществото на приемащата държава членка, в която пребивава гражданинът на Съюза, веднъж след като е било получено, правото на постоянно пребиваване не би трябвало да бъде обект на никакви условия.

(19) Определени предимства, които са характерни за гражданите на Съюза, които [са наети по трудов договор] или [са] самостоятелно заети лица, и за членовете на техните семейства и които могат да позволят на тези лица да придобият право на постоянно пребиваване, преди те да са пребивавали пет години в приемащата държава членка, трябва да бъдат запазени, тъй като те представляват придобити права, предоставени с Регламент [1251/70] и [с] Директива 75/34/[...]“.

6 Глава III от Директива 2004/38 е озаглавена „Право на пребиваване“ и обхваща членове 6—15 от тази директива.

7 Член 6 от Директивата е озаглавен „Право на пребиваване до три месеца“ и параграф 1 от него предвижда:

„Гражданите на Съюза имат право на пребиваване на територията на друга държава членка за срок до три месеца без никакви условия или формалности, освен изискването да притежават валидна карта за самоличност или паспорт“.

8 Член 7 от посочената директива е озаглавен „Право на пребиваване за повече от три месеца“ и предвижда в параграф 1:

„Всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на друга държава членка за срок, по-дълъг от три месеца, ако те:

- а) са [наети по трудов договор] или [са] самостоятелно заети лица в приемащата държава членка; или
- б) притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване и притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка; или
- в) — са записани в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да преминат курс на обучение, включително професионално обучение, и
 - притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка и убедят съответните национални власти, посредством декларация или други равностойни средства, избрани от тях, че притежават достатъчни финансови средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване; или
- г) са членове на семейството, придружаващи или присъединяващи се към гражданин на Съюза, който отговаря на условията, посочени в букв[а] а), б) или в)“.

9 Член 14 от същата директива е озаглавен „Запазване на правото на пребиваване“ и гласи:

„1. Гражданите на Съюза и членовете на техните семейства притежават правото на пребиваване, предвидено в член 6, дотогава, докато не се превърнат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка.

2. Гражданите на Съюза и членовете на техните семейства притежават правото на пребиваване, предвидено в членове 7, 12 и 13, дотогава, докато отговарят на условията, посочени в тези членове.

В конкретните случаи, при които съществува основателно съмнение относно това, дали гражданин на Съюза или членове на неговото/нейното семейство отговарят на условията, посочени в членове 7, 12 и 13, държавите членки имат право да проверяват дали тези условия са изпълнени. Проверката не се извършва регулярно“.

10 Глава IV от Директива 2004/38 е озаглавена „Право на постоянно пребиваване“ и включва по-специално раздел I, озаглавен „Изисквания за придобиване на право“, в който са включени членове 16 и 17 от тази директива.

11 Член 16 от посочената директива е озаглавен „Общо правило за граждани на Съюза и членове на техните семейства“, като параграф 1 от тази разпоредба предвижда:

„Гражданите на Съюза, които са пребивавали законно в приемащата държава членка в продължение на непрекъснат срок от пет години, имат право на постоянно пребиваване в тази държава. Това право не зависи от условията, предвидени в глава III“.

12 Член 17 от същата директива е озаглавен „Изключения за лица, които вече не работят в приемащата държава членка и за членовете на техните семейства“ и в параграф 1 гласи:

„Чрез дерогация от член 16 правото на постоянно пребиваване в приемащата държава членка може да се придобие преди приключването на непрекъснат срок на пребиваване от пет години от:

а) [наетите по трудов договор] или самостоятелно заети[те] лица, които към момента на спиране на работа са навършили определената от законодателството на въпросната държава членка възраст за получаване на право на пенсия за [осигурителен стаж и възраст], или [наетите по трудов договор], които преустановяват извършването на дейност като заети лица, за да се пенсионират рано, при условие че те са работили в тази държава членка в продължение най-малко на предходните дванадесет месеца и че са пребивавали в нея непрекъснато повече от три години.

[...]“.

Австрийското право

13 Член 53а, параграфи 1 и 3 от Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (Закон за установяването и пребиваването, BGBl. I, 100/2005) в приложимата му към делото редакция гласи:

„1) Когато гражданите на [Европейското икономическо пространство (ЕИП)] с право на пребиваване съгласно правото на Съюза (членове 51 и 52) пребивават на законно основание на федералната територия в продължение на непрекъснат период от пет години, те придобиват право на постоянно пребиваване, независимо дали са изпълнени изискванията по членове 51 и 52. При поискване и след като бъде проверена продължителността на тяхното пребиваване, на тези граждани се издава незабавно удостоверение за тяхното постоянно пребиваване.

[...]

3) Чрез дерогация от предвиденото в параграф 1 гражданите на ЕИП придобиват на основание на член 51, параграф 1, точка 1 право на постоянно пребиваване, преди да е изтекъл петгодишният срок, когато:

1. към момента на окончателно преустановяване на трудовата им заетост те са навършили редовната пенсионна възраст или са работници или служители, преустановили трудовата си дейност в изпълнение на условията по схема за ранно пенсиониране, при условие че те са били заети на федералната територия най-малко през предходните дванайсет месеца и са пребивавали на федералната територия в продължение на най-малко три години без прекъсване;

2. те са пребивавали постоянно на федералната територия от най-малко две години и са преустановили упражняването на трудовата си дейност в тази държава поради трайна неработоспособност. Не се изисква да е изпълнено изискването за престой с определена продължителност, когато неработоспособността е настъпила вследствие на трудова злополука или професионална болест и на това основание е придобито право на пенсия, изплащана изцяло или отчасти от австрийски пенсионноосигурителен орган, или
3. те са пребивавали и са били заети на федералната територия в продължение на три години без прекъсване, след което са продължили да упражняват трудова дейност в друга държава — членка на Европейския съюз, но са запазили местоживеенето си на федералната територия и принципно се връщат там поне веднъж седмично;

За целите на придобиването на правото по точки 1 и 2 периодите на заетост на територията на друга държава — членка на Европейския съюз, се зачитат за завършени на федералната територия. [...]“.

- 14 Член 292, параграф 1 от Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (Общ кодекс на социалното осигуряване) предвижда:

„Ако пенсията заедно с останалите нетни доходи, получавани от лицето с право на пенсия, плюс всякакви други суми, които следва да бъдат взети предвид в съответствие с член 294, не достига приложимия за съответното лице референтен минимум (по член 293), лицето с право на пенсия има право на компенсационна добавка към пенсия, доколкото пребивава на законно основание обичайно на територията на държавата“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 15 Жалбоподателят в главното производство е роден на 28 януари 1950 г., с румънско гражданство е и пребивава непрекъснато в Австрия, считано от 21 август 2013 г., а на 28 януари 2015 г. навършва законоустановената пенсионна възраст.
- 16 От 1 октомври 2013 г. до фактическото му излизане в пенсия на 31 август 2015 г. жалбоподателят в главното производство работи по дванадесет часа седмично в магазин за тютюневи изделия. От 1 април 2016 г. до 1 февруари 2017 г. — датата, бележеща окончателното му оттегляне от активната трудова дейност, той работи отново в този магазин за тютюневи изделия минимум по 20 часа на седмица, както е предвидено в трудовия му договор, за да може да получи удостоверение за регистрация като лице, наето по трудов договор съгласно член 51, параграф 1, точка 1 от Закона за установяване и пребиваване, като това удостоверение му е издадено от австрийската администрация на 10 август 2016 г.
- 17 Жалбоподателят в главното производство получава австрийска пенсия за осигурителен стаж и възраст в размер на 26,73 EUR месечно, която се прибавя към румънската му пенсия за осигурителен стаж и възраст в размер на 204 EUR месечно.
- 18 На 14 февруари 2017 г. жалбоподателят в главното производство подава заявление да му бъде отпусната, считано от 1 март 2017 г., компенсационната добавка по член 292 от Общия кодекс за социално осигуряване, за да се допълни пенсията му за осигурителен стаж и възраст. В подкрепа на искането си той се позовава на обстоятелството, че има право на постоянно пребиваване в Австрия по силата на член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38.
- 19 Пенсионно-осигурителният институт отхвърля посоченото заявление, като се основава на незаконния характер на пребиваването на жалбоподателя в главното производство в Австрия.

- 20 Landesgericht Graz (Областен съд, Грац, Австрия) отхвърля жалбата на жалбоподателя в главното производство срещу решението на Пенсионно-осигурителния институт. Тази юрисдикция приема, че предвидените в член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38 условия, а именно лицето да е работило в тази държава членка в продължение най-малко на предхождащите дванадесет месеца и да е пребивавало в нея непрекъснато от три години, се прилагат и когато наетото по трудов договор лице преустанови трудовата си дейност, тъй като е навършило законоустановената пенсионна възраст. Жалбоподателят обаче не отговарял на тези условия.
- 21 Oberlandesgericht Graz (Висш областен съд, Грац, Австрия) отхвърля подадената от жалбоподателя в главното производство въззивна жалба срещу решението на Landesgericht Graz (Областен съд, Грац), като потвърждава възприетото от този съд тълкуване на член 17, параграф 1, буква а) от посочената директива.
- 22 Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия), пред който жалбоподателят в главното производство подава жалба, посочва, че не се оспорва, че в качеството му на икономически неактивен гражданин на Съюза жалбоподателят в главното производство не разполага, особено след прекратяването на второто му трудово правоотношение, с достатъчно средства по смисъла на член 7, параграф 1, букви а) и б) от същата директива. Тази юрисдикция добавя, че към референтната дата съгласно австрийското право, а именно 1 март 2017 г., жалбоподателят все още не е пребивавал в Австрия за непрекъснат период от пет години.
- 23 Ето защо, за да разреши спора, с който е сезирана, запитващата юрисдикция иска да установи дали условията за продължителност, предвидени в член 17, параграф 1, буква а), последна част от изречението от Директива 2004/38, се прилагат и за заети или самостоятелно заети лица, които към момента на преустановяване на трудовата си дейност вече са навършили законоустановената пенсионна възраст в приемащата държава.
- 24 В това отношение запитващата юрисдикция уточнява, че въпросът в кой момент жалбоподателят в главното производство трябва да се разглежда като преустановил трудовата си дейност, е без значение за разрешаването на спора по главното производство, тъй като, независимо от това кой момент се приеме за меродавен, не биха били изпълнени кумулативните условия по член 17, параграф 1, буква а) от тази директива. Това е така, защото, от една страна, когато на 31 август 2015 г. жалбоподателят е преустановил за първи път трудовата си дейност в Австрия, след като е навършил законоустановената пенсионна възраст, той действително е упражнявал дейност през последните дванадесет месеца, но все още не е пребивавал в тази държава членка от три години без прекъсване. От друга страна, когато е преустановена втората му трудова дейност на 1 февруари 2017 г., той е пребивавал в посочената държава членка от повече от три години, но тази втора трудова дейност е продължила едва десет месеца преди окончателното му оттегляне от активна трудова дейност.
- 25 При тези условия Oberster Gerichtshof (Върховен съд) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Следва ли член 17, параграф 1, буква а) от Директива [2004/38] да се тълкува в смисъл, че за да придобият право на постоянно пребиваване преди изричането на петгодишния период, работниците или служителите, които към момента на окончателно преустановяване на тяхната трудова дейност са навършили предвидената в законодателството на държавата на тяхната заетост възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, следва да са упражнявали последната си трудова дейност поне през последните 12 месеца и да са пребивавали в държавата на тяхната заетост непрекъснато най-малко в продължение на три години?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос:

Разполагат ли работниците или служителите по член 17, параграф 1, буква а), първо предложение от Директива 2004/38 с право на постоянно пребиваване, при положение че са започнали трудова дейност в друга държава членка в момент, в който е възможно да се предвиди, че ще могат да упражняват тази трудова дейност за относително кратък период, преди да навършат законоустановената пенсионна възраст, и поради ниските си доходи при всички положения, след като преустановят упражняването на тази трудова дейност, ще трябва да разчитат на системата за социално подпомагане на приемащата държава членка?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 26 С първия въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38 следва да се тълкува в смисъл, че за да може да бъде придобито право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка преди изтичането на непрекъснат период на пребиваване от пет години, условията работникът или служителят да е упражнявал в тази държава членка трудовата си дейност през най-малко последните 12 месеца и да е пребивавал там непрекъснато от повече от три години, се прилагат за работник или служител, който към момента на преустановяване на трудовата си дейност е навършил предвидената в законодателството на тази държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.
- 27 Първо, що се отнася до текста на тази разпоредба, следва да се констатира, че за целите на признаването на право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка в тази разпоредба се посочват две обстоятелства относно момента, в който работник или служител, нает по трудов договор или самостоятелно заето лице, преустановява трудовата си дейност, а именно това е, от една страна, моментът, в който е навършил предвидената в съответното национално законодателство възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, а от друга страна, това е моментът на преустановяване на трудовата дейност поради ранно пенсиониране.
- 28 Въпреки че за целите на прилагането на член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38 запитващата юрисдикция иска да установи каква е евентуалната разлика между тези две обстоятелства, в текста на тази разпоредба не се съдържат никакви индикации, че приложимостта на условията, свързани с периода на упражняване на дейността, и на тези, свързани с продължителността на пребиваването, би следвало да се ограничи единствено до положенията, при които преустановяването на дейността е поради ранно пенсиониране.
- 29 Всъщност от структурата на тази разпоредба следва, че условията, посочени в последното подчинено изречение, въведено със съюза „при условие че“, се прилагат както за едното, така и за другото обстоятелство, регламентирани от посочената разпоредба. Следователно тези условия трябва да бъдат изпълнени от работник или служител, който в момента на преустановяване на дейността си е навършил предвидената в законодателството на приемащата държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.
- 30 Второ, това тълкуване се потвърждава от общата структура на Директива 2004/38. В това отношение следва да се констатира, на първо място, че съгласно съображение 19 от тази директива определени предимства, които са характерни за гражданите на Съюза, наети по трудов договор или извършващи дейност като самостоятелно заети лица, и за членовете на техните семейства, които предимства могат да позволят на тези лица да придобият право на

постоянно пребиваване, преди те да са пребивавали пет години в приемащата държава членка, трябва да бъдат запазени, тъй като те представляват придобити права, предоставени с Регламент № 1251/70 и с Директива 75/34/.

- 31 Съгласно член 2, параграф 1, буква а) от Регламент № 1251/70 работникът или служителът има правото да остане постоянно на територията на държава членка, когато към момента на преустановяване на неговата трудова дейност той е навършил възрастта, определена от законодателството на тази държава за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, когато е работил най-малко през последните 12 месеца в тази държава и най-малко три години е пребивавал непрекъснато в нея. Що се отнася до член 2, параграф 1, буква а) от Директива 75/34, той предвижда подобно правило в полза на самостоятелно заетите лица.
- 32 Следователно, макар и в съответствие с член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38 законодателят на Съюза да е разширил възможността да се ползва изключението, предвидено в тази разпоредба за работниците или служителите, които са преустановили упражняването на трудова дейност поради ранно пенсиониране, от това не може да се направи извод, че законодателят е възнамерявал да освободи другите работници и служители от условията, възпроизведени в посочената разпоредба, които вече са били обвързващи за тях по силата на Регламент № 1251/70 или на Директива 75/34.
- 33 На второ място, следва да се припомни, че Директива 2004/38 предвижда поетапна система относно правото на пребиваване в приемащата държава членка, която, като възпроизвежда по същество етапите и условията, предвидени в различните актове на правото на Съюза и в съдебната практика отпреди тази директива, води до правото на постоянно пребиваване (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 51 и цитираната съдебна практика).
- 34 Всъщност, преди всичко, при пребиваване до три месеца член 6 от посочената директива ограничава условията или формалностите за правото на пребиваване до изискването за притежаване на валидна карта за самоличност или паспорт, а въз основа на член 14, параграф 1 от същата директива това право се запазва, докато гражданинът на Съюза и членовете на неговото семейство не се превърнат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 52 и цитираната съдебна практика).
- 35 На следващо място, при престой за повече от три месеца правото на пребиваване зависи от условията, посочени в член 7, параграф 1 от Директива 2004/38, и съгласно член 14, параграф 2 от тази директива това право се запазва само доколкото гражданинът на Съюза и членовете на неговото семейство отговарят на тези условия. По-конкретно, от съображение 10 от Директивата е видно, че тези условия имат за цел по-специално да не се допуска тези лица да се превърнат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 53 и цитираната съдебна практика).
- 36 Накрая, от член 16, параграф 1 от разглежданата директива следва, че гражданите на Съюза придобиват правото на постоянно пребиваване, след като са пребивавали законно на територията на приемащата държава членка в продължение на непрекъснат период от пет години, и че това право не зависи от посочените в предходната точка условия. Както се посочва в съображение 18 от същата директива, след като веднъж е придобито, правото на постоянно пребиваване не трябва да бъде обект на никакви условия, за да бъде истинско средство за интеграция в обществото на тази държава (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 54 и цитираната съдебна практика).

- 37 В това отношение следва да се отбележи, че макар и, както бе припомнено в точка 31 от настоящото решение, правото на постоянно пребиваване на работниците или служителите, преустановили трудовата си дейност в приемащата държава членка, да се урежда преди приемането на Директива 2004/38 със специални разпоредби на правото на Съюза, понастоящем това право се регламентира с член 17, параграф 1 от тази директива, тъй като съгласно текста на тази разпоредба тя е с дерогиращ характер спрямо член 16 от посочената директива.
- 38 Следователно разпоредбите относно придобиването в приемащата държава членка право на постоянно пребиваване от работниците или служителите, които в момента на преустановяване на трудовата си дейност са навършили предвидената в законодателството на тази държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38, се вписват в поетапната система, въведена с тази директива, и тези разпоредби се явяват по-благоприятен режим за тази категория граждани на Съюза, доколкото е предвидено, че правото на постоянно пребиваване в посочената държава членка се придобива, преди да е изтекъл непрекъснат период от пет години пребиваване. Освен това, тъй като са дерогационни, тези разпоредби трябва да се тълкуват стриктно (вж. по аналогия решение от 11 юни 2015 г., Zh. и O., C-554/13, EU:C:2015:377, т. 42).
- 39 От това следва, че за да придобият право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка, тези работници или служители трябва да отговарят на условията, посочени в член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38, относно упражняването на трудова дейност в приемащата държава членка най-малко през последните 12 месеца, както и относно непрекъснатото им пребиваване в тази държава членка от повече от три години. Всъщност, ако тази разпоредба се тълкува в смисъл, че само по себе си обстоятелството, че към момента на преустановяване на трудовата си дейност даден работник или служител е навършил предвидената от законодателството на приемащата държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, е достатъчно, за да може да му бъде предоставена възможност той да придобие право на постоянно пребиваване в тази държава членка, без да се поставя друго изискване относно определен период на пребиваване в посочената държава членка преди преустановяването на тази дейност, това би означавало да бъде пренебрегната предвидената в тази директива поетапна система.
- 40 Трето, тълкуване, по силата на което работниците или служителите, които към момента на преустановяване на трудовата си дейност са навършили предвидената от законодателството на приемащата държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, не следва да се задължават да спазват условията по член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38, за да придобият право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка, преди да е изтекъл непрекъснат период от пет години, би противоречало на целите на тази директива.
- 41 Във връзка с това, както се подчертава в съображение 17 от Директива 2004/38, правото на постоянно пребиваване представлява ключов елемент за насърчаване на социалното сближаване и е предвидено в тази директива, за да се укрепи чувството за гражданство на Съюза, така че законодателят на Съюза обуславя придобиването на право на постоянно пребиваване по член 16, параграф 1 от тази директива от интегрирането на гражданина на Съюза в приемащата държава членка (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 42 Както вече е постановил Съдът, интеграцията, която е предпоставка за придобиването на правото на постоянно пребиваване, предвидено в член 16, параграф 1 от Директива 2004/38, почива не само на териториални и времеви фактори, но и на качествени аспекти, свързани със степента на интегриране в приемащата държава членка (решение от 17 април 2018 г., В и Vomero, C-316/16 и C-424/16, EU:C:2018:256, т. 58 и цитираната съдебна практика).

- 43 Следователно с оглед на преследваната от Директива 2004/38 цел на работник или служител, който към момента на преустановяване на трудовата си дейност е навършил предвидената в законодателството на държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, се предоставя възможност да придобие право на постоянно пребиваване на основание член 17, параграф 1, буква а) от посочената директива само ако интеграцията му в приемащата държава членка може да бъде удостоверена посредством изпълнение на предвидените в тази разпоредба условия (вж. по аналогия решение от 9 януари 2003 г., Givane и др., C-257/00, EU:C:2003:8, т. 29).
- 44 С оглед на изложеното на първия въпрос трябва да се отговори, че член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38 следва да се тълкува в смисъл, че за да може да бъде придобито право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка преди изтичането на непрекъснат период на пребиваване от пет години, условията работникът или служителят да е упражнявал в тази държава членка трудовата си дейност през най-малко последните 12 месеца и да е пребивавал там непрекъснато от повече от три години, се прилагат за работник или служител, който към момента на преустановяване на трудовата си дейност е навършил предвидената в законодателството на тази държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

По втория въпрос

- 45 Предвид отговора на първия въпрос не е необходимо да се отговаря на втория.

По съдебните разноски

- 46 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

Член 17, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО, следва да се тълкува в смисъл, че за да може да бъде придобито право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка преди изтичането на непрекъснат период на пребиваване от пет години, условията работникът или служителят да е упражнявал в тази държава членка трудовата си дейност през най-малко последните 12 месеца и да е пребивавал там непрекъснато от повече от три години, се прилагат за работник или служител, който към момента на преустановяване на трудовата си дейност е навършил предвидената в законодателството на тази държава членка възраст за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Подписи